

Naturfaglige undersøkelser i forbindelse med planlagte deponiområder i Lysebotn, Forsand.

Jon T. Klepsland



BioFokus-notat 2012-17

BIO
FOKUS

Ekstrakt

Biofokus har på oppdrag for Norconsult AS gjort naturfaglige undersøkelser innenfor tre planlagte deponiområder ved Lysefjorden i Forsand kommune. Det ble kartlagt én viktig naturtype (naturbeitemark), og to hensynsområder som berører planområdene.

Nøkkelord

Lysebotn
Deponi
Naturtypekartlegging

Omslag

Lysebotn. Utsikt fra deponiområde 1 mot Stølsåna og kraftstasjonen der.
Foto: Jon T. Klepsland

ISSN: 1893-2851

ISBN: 978-82-8209-217-3

BioFokus-notat 2012-17

Tittel

Naturfaglige undersøkelser i forbindelse med planlagte deponiområder i Lysebotn, Forsand.

Forfatter

Jon T. Klepsland

Dato

26. august 2012

Antall sider

13 sider

Refereres som

Klepsland, Jon T. 2012. Naturfaglige undersøkelser i forbindelse med planlagte deponiområder i Lysebotn, Forsand. BioFokus-notat 2012-17. Stiftelsen BioFokus. Oslo.

Publiseringstype

Digitalt dokument (Pdf). Som digitalt dokument inneholder dette notatet "levende" linker.

Oppdragsgiver

Norconsult AS

Tilgjengelighet

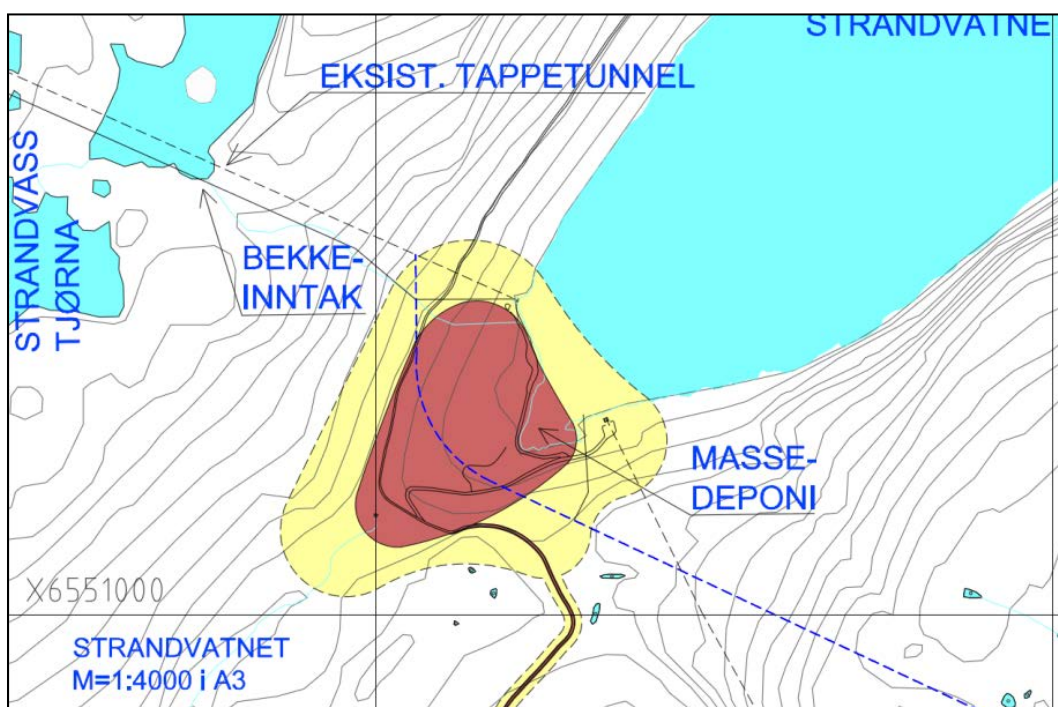
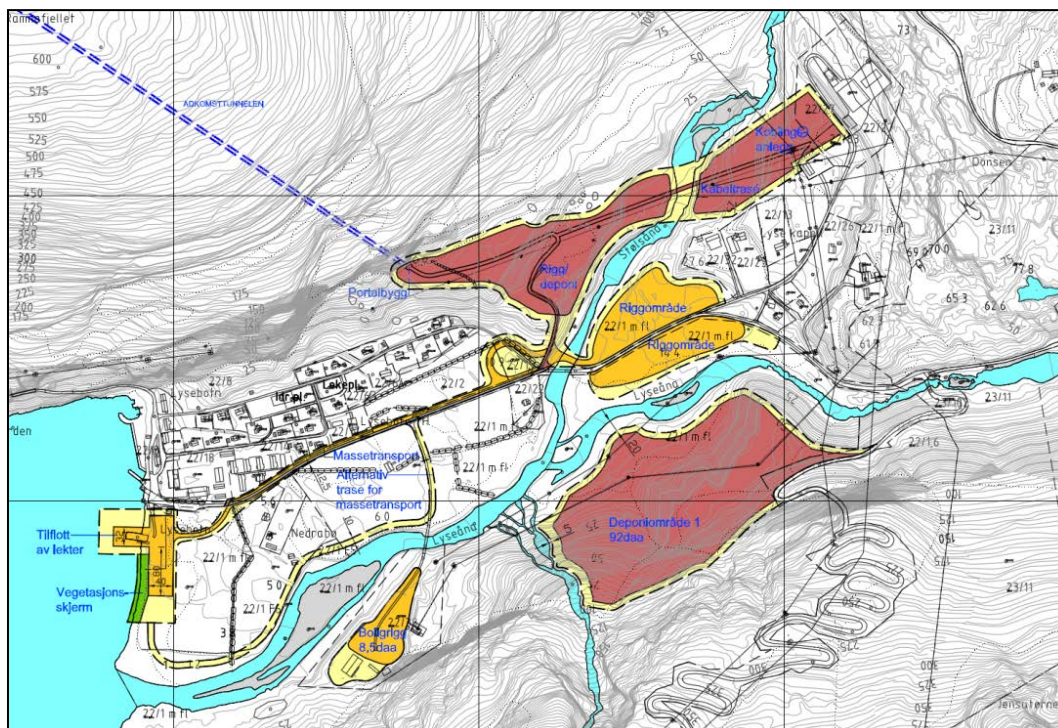
Dokumentet er offentlig tilgjengelig.
Andre BioFokus rapporter og notater kan lastes ned fra:
<http://lager.biofokus.no/web/Litteratur.htm>

BioFokus: Gaustadallèen 21, 0349 OSLO
Telefon 22 95 85 98

E-post: post@biofokus.no Web: www.biofokus.no

Bakgrunn

Naturfaglige undersøkelser er gjort av Jon T. Klepsland (BioFokus) i forbindelse med planlagte deponiområder (steintipper) i Lysebotn-området. Oppdraget omfattet to adskilte areal nede i selve Lysebotn, og ett areal i sør-enden av Strandvatnet (5 kilometer NV for Lysebotn). De aktuelle undersøkelsesområdene er markert i rødbrun farge med lysegult omriss på nedstående kartutsnitt. Oppdragsgiver har vært Norconsult AS ved Elise Førde og Oddvar Njå.



Figur 1. Øvre kartutsnitt viser planlagte deponiområder nede i Lysebotn, nedre kartutsnitt planlagt deponi ved Strandvatnet.

Metode

Undersøkelsesområdene er befart med hensikt på å fange opp prioriterte naturtyper i h.h.t. Direktoratet for naturforvaltning sin håndbok 13.2 (Direktoratet for Naturforvaltning 2007), samt annet areal hvor det bør utvises spesielle hensyn. Rødlistearter (Kålås et al. 2010) og andre interessante, sjeldne eller spesielle arter som er registrert blir lagt inn i vår GBIF-tilknyttede artsbase, og derigjennom gjort tilgjengelig på Artsdatabankens Artskart (<http://artskart.artsdatabanken.no/>). Eventuelle belegg som er tatt vil havne på ett av Norges naturhistoriske museer.

Kartlagte naturtyper blir overlevert Direktoratet for Naturforvaltning i henhold til deres krav, og blir etter hvert publisert med faktaark i DNS Naturbase (<http://dnweb12.dirnat.no/nbinnsyn/>).

Resultater

Generelle resultater

En prioritert naturtype ble påvist og kartlagt innenfor prosjektet. Lokaliteten berører planlagt deponiområde på vest-siden av Stølsåna (se under).

I tillegg er det avgrenset to områder som er vurdert ikke å tilfredsstille kravene for kartlegging som prioriterte naturtyper, men hvor naturverdiene likevel er relativt store, og hvor det derfor bør utvises ekstra hensyn (figur 2 og 3).



Figur 2. Bildeutsnittet viser plasseringen av kartlagt naturtype (grønt omriss, lok nr 101), og hensynsområdet langs Stølsåna (stiplet rødt omriss).



Figur 3. Bildeutsnittet viser plasseringen av eldre bjørkeskog ved Strandvatnet som det bør tas hensyn til (stiplet rødt omriss).

Spesielle resultater

Rigg/Deponi ved Stølsåna, Lysebotn:

En prioritert naturtype er registrert og kartlagt i sørvestre del av undersøkelsesområdet (naturbeitemark, B-verdi), se vedlegg 1 og figur 2.

Stølsåna med kantsoner utgjør også et forholdsvis variert og artsrikt miljø hvor det bør utvises ekstra hensyn. Det anbefales å avsette en buffer på 20-30 lengdemeters bredde langs begge sider av vassdraget hvor inngrep ikke bør forekomme. Nærmest vassdraget er det en sone med "gråor-heggeskog" (uten gråor, men med svartor og bjørk) og frodig bregnevegetasjon med bl.a. hengeving, skogburkne, blåtopp, sølvbunke og myrfiol (figur 4). Lenger unna vassdraget er det bjørkeskog med blåbær og smyle som dominerende vekster i feltsjiktet. Fleinljåmose og fjordtvebladmose er to litt krevende mosearter som ble funnet på steiner utmed elva.



Figur 4. Svartor-dominert gråor-heggeskog langs Stølsåna.

Undersøkelsesområdet er ellers preget av gammel kulturmodifisert mark i moderat til sterk gjengroing. Vegetasjonen er gjennomgående fattig med smyle og lyng. Lavereliggende parti preges av halvåpen mark hvor einer og bjørk dominerer tre- og busksjikt, mens feltsjiktet består av røsslyng, krekling, blåbær, tyttebær, blokkebær, blåtopp og smyle (figur 6). Høyere opp er det store areal med ganske aldershomogen bjørkeskog på blåbær-smyle-mark (figur 5). Storvokst, døende einer danner et tett busksjikt, og vitner om at det tidligere har vært mer åpen slått- og beitemark. Ovenfor disse arealene er det storsteinet blokkmark med varierende skogdekning, samt bergvegger og bergflå med skog- og krattbevokste hyller.



Figur 5. Middelaldret bjørkeskog av blåbær-smyle-utforming med døende einer i busksjiktet preger mye av området vest for Stølsåna.



Figur 6. Halvåpen lynghei med einer og bjørk er vanlig på begge sider av Stølsåna.

Deponiområde 1 (Lyseåna S). Lysebotn:

Ingen spesielle naturkvaliteter ble registrert i dette området.

Mye av arealet ligger på usorterte breelavsetninger. Vegetasjonen er gjennomgående fattig. Vegetasjon og skogstruktur bærer tydelig preg av at dette er gammel gjengrodd kulturmark. I vestre del er marken forholdsvis veldrenert, og der dominerer halvåpen lyng- og grasmark med røsslyng, blokkebær, blåbær, smyle og blåtopp i feltsjiktet, mens einer og bjørk dominerer busk- og tresjikt (figur 8). I øst er et ganske stort horisontalt parti med fuktig, delvis forsumpet krattskog og myreng (figur 7). Krattskogen består av ung bjørk og eldre, ofte døende einer. I feltsjiktet inngår hengeving, smyle, engkvein, blåtopp, kystmaure, gulaks og litt englodnegras. På hellende terreng nærmere fylkesveien i sørøst er krattlodnegras lokalt dominerende.



Figur 7. Horisontalt parti i øst med blåtopp-fukteng og einer.



Figur 8. Halvåpen lynghei med einer preger store deler av deponiområde 1.

Deponiområde v/Strandvatnet:

Ingen prioriterte naturtyper er registrert, men det bør tas hensyn til den forholdsvis gamle bjørkeskogen vest i undersøkelsesområdet (figur 9).

Bjørkeskogen ligger SØ-vendt til i ganske bratt terreng. Skogalderen er forholdsvis høy, og bjørka er til dels ganske grovvokst (inntil 35-40 cm dbh). Foruten bjørk inngår noe rogn og einer. Vegetasjonen veksler mellom ganske fattig blåbær-smyle-skrubbær-fugletelg, og rikere bregnevegetasjon med bl.a. bjørnekam, hengeving, skogburkne, smørtelg, tepperot, teiebær, skogstorkenebb, blåtopp og sølvbunke. Det inngår også små myrflekker med bl.a. sveltstarr, tettegras og flekkmarihånd.



Figur 9. Åpent parti i den relativt gamle bjørkeskogen. Feltsjiktet er forholdsvis frodig med store bregner og urter.

Undersøkelsesområdet består ellers av fattig myr og lynghei, uten eller med bare glissent tre- eller busksjikt.

Oppsummering/konklusjon

Én naturtypelokalitet er registrert (naturbeitemark, B-verdi). Denne berører planlagt rigg/deponiområde på vestsiden av Stølsåna (figur 2).

To hensynsområder er avgrenset. Den ene gjelder Stølsåna med 20-30 meter bred kantsone (figur 2), den andre gjelder forholdsvis gammel bjørkeskog i sørenden av Strandvatnet (figur 3).

Terrenginngrep bør unngås innenfor disse tre polygon.

Naturverdiene er ellers generelt lave innenfor de planlagte deponiområdene (undersøkelsesområdene), og ytterligere spesielle hensyn er derfor etter vår vurdering ikke nødvendig.

Forslag til avbøtende tiltak:

Planlagt deponiområde ved Strandvatnet kan med stor fordel forskyves i sørøstlig retning hvor naturverdiene er betydelig lavere (består av fattig bjørkekrattskog og mye nakent berg). Dette vil skåne den nevnte gamle bjørkeskogen i vest.

Naturbeitemarken slik den fremtrer fra sørsiden av Lyseåna. Foto: Jon T. Klepsland (BioFokus)



Naturtyperegistreringer

Naturtype: Naturbeitemark
Utforming: (D04) Frisk fattigeng
Mosaikk:
Feltsjekk: 16.07.2012 (siste)

Beskrivelse

Innledning: Lokaliteten er kartlagt av Jon T. Klepsland (BioFokus 2012) i forbindelse med undersøkelse av planlagte deponi-områder (steintipper). Oppdragsgiver: Norconsult AS.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger like øst for tettstedet i Lysebotn, og omfatter deler av en morenerygg.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Avgrensingen omfatter en kulturmodifisert del av en morenerygg (breelvavsetning). Vegetasjonen er dominert av gras og urter, men det inngår også parti med fattig lyngvegetasjon. Mektige breelvavsetninger preger mye av landskapet i Lysebotn, men ingen andre steder er vegetasjonen like artsrik. Vegetasjonen er rikest i den øvre, bratteste delen av lokaliteten. Der finnes bl.a. gjeldkarve, engsmelle, tiriltunge, blåmunke, smalkjempe, skoggråurt og fjellmarigras. Ellers inngår blåklomme, fuglevikke, revebjelle, hvitkløver, rødkløver,

ryllik, fjellmarikåpe, hårsveve, rødsvingel, gulaks, engkvein, og smyle.

Artsmangfold: Ingen spesielt krevende arter påvist, men et visst potensial for beitemarkssopp.

Bruk, tilstand og påvirkning: Lokaliteten så ikke ut til å ha vært hevdet med beite eller slått på noen år, men det er ganske nylig foretatt rydding av busker og småtrær i vestre del. Bjørk og annen uhevdvegetasjon er i ferd med å få rotfeste på deler av stykket.

Vegetasjon: Frisk fattigeng (G4)

Verdivurdering: En for regionen relativt artsrik kulturmark med innslag av litt basekrevende tørrbakkearter. Regionalt uvanlig utforming i kombinasjon med ganske stort areal uten vesentlige inngrep gjør at lokaliteten vurderes som viktig.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten bør hevdes med husdyrbeite (fortrinnsvis blandet besetning), eventuelt med tradisjonell slått. Tilførsel av gjødsel må unngås.



BioFokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. BioFokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. BioFokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. BioFokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir to digitale rapportserier som heter BioFokus-rapport og BioFokus notat,

<http://biolitt.biofokus.no/rapporter/rapport.htm>

<http://biolitt.biofokus.no/rapporter/notat.htm>